

สภาพ ความต้องการ และปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริหารการพยาบาล
ของโรงพยาบาลรัฐและเอกชน กรุงเทพมหานคร

นางสาว จีราพร เกศนิษฐวัฒนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-579-808-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018286

I 10314453

STATE, NEEDS, AND PROBLEMS OF COMPUTER APPLICATION
FOR NURSING ADMINISTRATIVE TASKS IN GOVERNMENT AND
PRIVATE HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS

Miss Jiraporn Kespichayawattana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Nursing Administration Program
Graduate School
Chulalongkorn University
1991
ISBN 974-579-808-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพ ความต้องการ และปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริหาร
การพยาบาล ของโรงพยาบาลรัฐและเอกชน กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวจิราพร เกศพิชญวัฒนา

ภาควิชา

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการพยาบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

พิมพ์ต้นฉบับยกจัดหน้าพิมพ์หน้าภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

จรรยาพร เกศพิชญวัฒนา : สภาพ ความต้องการ และปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริหาร
การพยาบาล ของโรงพยาบาลรัฐและเอกชน กรุงเทพมหานคร (STATE, NEEDS, AND
PROBLEMS OF COMPUTER APPLICATION FOR NURSING ADMINISTRATIVE TASKS IN
GOVERNMENT AND PRIVATE HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา :
รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์, 177 หน้า. ISBN 974-579-808-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการ ในการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริหาร
การพยาบาล และเปรียบเทียบปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ในงานพยาบาลตามการรายงานของผู้บริหารทางการ
พยาบาล และพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลของรัฐและโรงพยาบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร ที่ใช้
คอมพิวเตอร์ในงานบริหารทางการพยาบาล รวมจำนวน 5 โรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่างประชากร คือผู้บริหาร
การพยาบาล 128 คน และพยาบาลประจำการ 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์
และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยสรุป
ได้ ดังนี้

1. สภาพการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริหารการพยาบาล โรงพยาบาลส่วนใหญ่ใช้เครื่อง
คอมพิวเตอร์ชนิดมินิคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีหน่วยความจำระหว่าง 4-16 เมกะไบท์ หน่วยงานในฝ่ายการพยาบาลที่
มีคอมพิวเตอร์ ได้แก่ แผนกผู้ป่วยนอก แผนกผู้ป่วยใน ห้องผ่าตัด ห้องคลอด ห้องบริบาลทารก และหอผู้ป่วย
หนัก บุคลากรทางการพยาบาลใช้คอมพิวเตอร์ คือ พยาบาลวิชาชีพ ผู้ช่วยพยาบาล พนักงานผู้ช่วย และ
เสมียนประจำหอผู้ป่วย พบว่า ทั้งโรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชนใช้คอมพิวเตอร์ ในงานด้านการประสานงาน
มากที่สุด แต่โรงพยาบาลรัฐบาลยังไม่มีการใช้งานด้านการจัดบุคลากรและการอำนวยความสะดวก ในขณะ
ที่โรงพยาบาลเอกชนบางแห่งเริ่มใช้งานด้านนี้แล้ว

2. ความต้องการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริหารการพยาบาล พบว่า ความต้องการด้านการ
บันทึกรายงาน การประสานงาน การจัดทำงบประมาณ การจัดบุคลากร การควบคุม และการอำนวยความสะดวก
อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดระบบงานและการวางแผน พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ในงานพยาบาลของผู้บริหารทางการพยาบาลและ
พยาบาลประจำการ พบว่า ค่าเฉลี่ยของปัญหาด้านความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของพยาบาลประจำการ
และผู้บริหารทางการพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาในด้านเจตคติเชิง
นิเสธ ต่อการใช้คอมพิวเตอร์และปัญหาเกี่ยวกับเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05

ค่าเฉลี่ยของปัญหาของพยาบาลทุกระดับด้านความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และปัญหาด้าน
เครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนค่าเฉลี่ยของปัญหาในด้านเจตคติเชิงนิเสธต่อการ
ใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับน้อย

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล

ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C286058 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION
KEY WORD : COMPUTER IN NURSING ADMINISTRATION

JIRAPORN KESPICHAYAWATTANA : STATE, NEED, AND PROBLEMS OF COMPUTER APPLICATION FOR NURSING ADMINISTRATIVE TASKS IN GOVERNMENT AND PRIVATE HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR: ASSO. PROF. SOMKIT RAKSASATAYA 177 PP. ISBN 974-579-808-8

The purposes of this study were to examine state and needs of using computer for nursing administrative tasks, and to compare the problems in using computer between nursing administrators and staff nurses in five government and private hospitals in Bangkok Metropolis where computers having been used for administrative tasks in nursing. The samples were 128 nursing administrators and 297 staff nurses. Structural interview form and questionnaires were used to collect data. The major findings were as follow:

1. The computer being used in every hospitals was the minicomputer with 4-16 Mb. In nursing department, the computer being used within the following units: outpatient and inpatient units, operating room, delivery room, nursery and intensive care unit. The users were registered nurses, practical nurses, nurse aids and ward clerks. It was found that the computer being used in every hospital, mostly for Co-ordinating purpose and some private hospitals used computer for Staffing and Directing, but not found in government hospital:

2. The nursing administrators had rated the needs of using computer in Reporting, Co-ordinating, Budgeting, Staffing, Controlling and Directing at the high level, while in Organizing and Planning were at the moderate level.

3. The comparison of problems of using Computer, it was found that there was statistically difference at the 0.5 level concerning the competence of using computer between nursing administrators and staff nurses. Otherwise, there was no statistically significant difference at the 0.5 level concerning the problems in attitude of using computer and in the computer hardware.

However the arithmetic mean of the problems of the majority of the nurses in the competence of using computer and the computer hardware aspects were at the moderate level, while the problems concerning the attitude of using computer was at low level.

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชา
การบริหารการพยาบาล
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่สม่ำเสมอ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับสถิติที่ใช้ในการวิจัย คณะอาจารย์ในคณะครุศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาวิชาการบริหาร การพยาบาลที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้ทั้งหมด ซึ่งเป็นพื้นฐานและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือตลอดจนให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ โรงพยาบาลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ทั้ง 5 แห่ง ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างยิ่ง ขอขอบคุณ คุณเจริญ รุ่งวิทยนันท์ ที่เป็นผู้จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์ และขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ได้เป็นกำลังใจให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุด ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ที่สนับสนุนการศึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาตลอด ตลอดจนผู้ที่ไม่ได้ออกนามอีกในที่นี้ที่ส่งเสริมให้ผู้วิจัยเกิดความพยายามในการศึกษาจนสามารถดำเนินงานจนสำเร็จ และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจาก ทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตศึกษา จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

จิราพร เกศพิชญวัฒนา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
แนวเหตุผลและสมมุติฐานของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย	11
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
3. วิธีดำเนินการวิจัย	69
ประชากรและตัวอย่างประชากร	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล	75
การวิเคราะห์ข้อมูล	76
4. ผลวิเคราะห์ข้อมูล	78
5. สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย	122
สรุปผลการวิจัย	123
อภิปรายผลการวิจัย	128
ข้อเสนอแนะ	136

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	140
ภาคผนวก	148
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	149
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย	151
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	157
ประวัติผู้เขียน	177

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและตัวอย่างประชากรจำแนกตามโรงพยาบาล	70
2	ผลการหาความเที่ยงของแบบสอบถาม ชุดที่ 1 ของข้อมูลทดลอง และข้อมูลจริง.	74
3	ผลการหาความเที่ยงของแบบสอบถาม ชุดที่ 2 ของข้อมูลทดลอง และข้อมูลจริง.	75
4	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์	76
5	จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามตำแหน่ง	79
6	จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งบริหาร	80
7	จำนวนและร้อยละผู้บริหารทางการพยาบาลและพยาบาลประจำการ จำแนกตาม เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา.....	82
8	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารทางการพยาบาลและพยาบาลประจำการ จำแนกตามการจบหลักสูตรการศึกษาที่มีการสอนความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ ประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ และการได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	84
9	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารทางการพยาบาลและพยาบาลประจำการ จำแนกตามการประเมินตนเองเรื่องความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	86
10	ปีที่เริ่มนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในโรงพยาบาลและในงานบริหารการพยาบาลของแต่ละโรงพยาบาล.....	88
11	การดำเนินการในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้	88
12	ชนิดของคอมพิวเตอร์ หน่วยความจำ และจำนวนเทอร์มินัลในแต่ละหอผู้ป่วยของแต่ละหอผู้ป่วยของแต่ละโรงพยาบาล	90
13	จำนวนการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชน จำแนกตามหน่วยงานที่มีการใช้คอมพิวเตอร์.....	91
14	จำนวนการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชน จำแนกตามงานบริหารการพยาบาลในแต่ละด้าน.....	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริหารการพยาบาลของผู้บริหารทางการพยาบาล	97
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการการใช้คอมพิวเตอร์ในด้านการวางแผน ของผู้บริหารทางการพยาบาล จำแนกเป็นรายชื่อ และรายด้าน.....	98
17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการการใช้คอมพิวเตอร์ในด้านการจัดระบบงาน ของผู้บริหารทางการพยาบาล จำแนกเป็นรายชื่อ และรายด้าน	101
18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการการใช้คอมพิวเตอร์ในด้านการจัดบุคลากร ของผู้บริหารทางการพยาบาล จำแนกเป็นรายชื่อ และรายด้าน	103
19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการการใช้คอมพิวเตอร์ในด้านการประสานงาน ของผู้บริหารทางการพยาบาล จำแนกเป็นรายชื่อ และรายด้าน	104
20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการการใช้คอมพิวเตอร์ในด้านการอำนวยความสะดวก ของผู้บริหารทางการพยาบาล จำแนกเป็นรายชื่อ และรายด้าน	108
21	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการการใช้คอมพิวเตอร์ในด้านการบันทึกรายงาน ของผู้บริหารทางการพยาบาล จำแนกเป็นรายชื่อ และรายด้าน.....	109
22	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการการใช้คอมพิวเตอร์ในด้านการจัดท่างบประมาณ ของผู้บริหารทางการพยาบาล จำแนกเป็นรายชื่อ และรายด้าน.....	110
23	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการการใช้คอมพิวเตอร์ในด้านการควบคุม ของผู้บริหารทางการพยาบาล จำแนกเป็นรายชื่อ และรายด้าน.....	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่	
24	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนการรายงานปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ ของผู้บริหารทางการแพทย์พยาบาล และพยาบาลประจำการ ในด้านเจตคติต่อการใช้ คอมพิวเตอร์ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และเครื่องคอมพิวเตอร์..... 112
25	การศึกษาและเปรียบเทียบการรายงานเกี่ยวกับปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ด้าน เจตคติต่อการใช้คอมพิวเตอร์ 113
26	การศึกษาและเปรียบเทียบการรายงานเกี่ยวกับปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ด้าน ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ 117
27	การศึกษาและเปรียบเทียบการรายงานเกี่ยวกับปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ด้าน ด้านเครื่องคอมพิวเตอร์ 119

สารบัญแผนภูมิ

		หน้า
แผนภูมิที่		
1	แสดงการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริหารการพยาบาล	50
2	แสดงระดับความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการพยาบาล.....	55
3	แสดงปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์จากเครื่องคอมพิวเตอร์	66